

Reakce občanů na dezinformace

Příručka pro vyvracení dezinformací 2020, Pravidla pro zacházení s dezinformacemi, a 7 způsobů, jak se chránit před dezinformacemi (Arizonská státní univerzita) obsahují užitečné praktické tipy, jak se vypořádat s dezinformacemi.

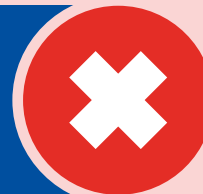
References:

¹ *The Debunking Handbook 2020*
<https://skepticalscience.com/docs/DebunkingHandbook2020.pdf>

² *Rules of Engagement for Handling Disinformation - 2022 edition*
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/14279253/KS-GQ-22-003-EN-N.pdf/d0017a54-e394-3887-d4ce-875aea0606fe?t=1643963795410>

³ <https://news.asu.edu/20200407-solutions-7-ways-protect-yourself-against-misinformation>

CO NEDĚLAT?

Zapojit se přímo do šíření dezinformací, např. na sociálních sítích

tím se stáváte zranitelnými vůči protiútokům, jako je obviňování z „falešných zpráv“, a provokujete k dalším útokům.

Zopakovat obsah dezinformace („mýtus“) a pojmenovat jej tak, než poskytnout správné informace a správné údaje

To může být záměrně zneužito jako potvrzení poskytnuté dezinformace, snížit sílu objektivních faktů a účinnost argumentace a postojů.

V případě přívalu negativních útoků spěchat a otevřeně se distancovat od vyprávění obviňovatele

místo toho pečlivě naplánovat další kroky a navrhnout věrohodné a dobře zdokumentované odpovědi.

Přímo zmínit dezinformační zprávu/ jméno šířitele, i když to není nutné.

Bát se vyvracet dezinformace

Neexistuje žádný důkaz, že by vyvracení dezinformací způsobilo zpětný negativní efekt, s výjimkou omezených okolností, kdy je zpochybňován lidský pohled na svět.

CO DĚLAT?

Věnujte pozornost tomu, odkud zprávy přicházejí

Pokud pochází ze sociálních sítí (Facebook, Instagram nebo X), mějte na paměti, že nemusí být pravdivé. Zeptejte se sami sebe: „Od koho to přichází a jaké je pozadí?“ Pokud článek, který čtete, obsahuje obvinění, zeptejte se sami sebe: „Komu to prospěje? Jaký je základní zdrojový materiál?“

Pokud získáte informace ze sociálních sítí, ověřte si jejich původní zdroj

Zkontrolujte, zda se jedná o ověřený mediální zdroj. Důvěryhodní lidé obvykle uvádějí ve svých životopisech informace, které posilují jejich důvěryhodnost. Zapojte se pouze na „bezpečných platformách“ s ověřenými a důvěryhodnými úcty.

V rámci zpravodajských článků prozkoumejte zdroje a způsob, jakým se s nimi zachází a jak se na ně odkazuje

Novináři, kteří pracují v tradičních zpravodajských médiích, se řídí pravidly profesní etiky a své zdroje si hlídají. K článkům, které se opírají pouze o nepřiznané zdroje bez jakéhokoli potvrzení, je vhodné přistupovat skepticky.

Čtete dál než jen v titulku

Je důležité přečíst si článek celý, velmi často jsou titulky zavádějící a nemají za cíl vás informovat. Účelem titulků je přimět vás ke kliknutí na odkaz nebo ke koupi novin.

Získávejte zprávy z různých zdrojů

Lidé by si měli ověřovat informace z dalších zpravodajských zdrojů, aby si je potvrdili.

CO DĚLAT?

Sledujte své emocionální reakce

Pokud je vaší reakcí po přečtení něčeho extrémní emoce – rozhořčení nebo neskrývaná radost, je to jasný ukazatel toho, že byste si měli ověřit platnost přečteného z jiných zdrojů. Mnoho příkladů dezinformací nemá za cíl informovat, ale spíše aktivovat silnou reakci hněvu nebo strachu.

Když vidíte, že členové vašich komunit sdílejí dezinformace, opravte je laskavým způsobem, aniž byste uráželi inteligenci lidí, kteří je zveřejnili

lidé mohou reagovat odporem nebo vás napadnout, pokud se cítí uraženi, a mohou se z principu utvrdit ve falešném narativu.

Pokud se rozhodnete reagovat na dezinformace, zachovejte jednoduchost a používejte srozumitelný jazyk

mějte na paměti, že se mohou vyskytnout lidé, kteří danému oboru příliš nerozumějí nebo kteří čtením vašeho sdělení nemuší strávit příliš mnoho času.

Používejte proaktivní, pozitivní komunikaci, buďte přímí a struční

Vyvarujte se zdůrazňování dezinformací při vyvracení nepravdivých tvrzení. Vysvětlete, proč je dezinformace nesprávná, je účinnější než ji jednoduše označit za nepravdivou.

Povzbuzujte členy svých online komunit, aby reagovali na dezinformace

Opravy od uživatelů a algoritmy (např. doporučování souvisejících článků, které obsahují opravu) mohou být účinné při snižování nesprávného vnímání komunity v reakci na dezinformace.

Podpořte členy svých komunit v kritickém hodnocení obsahu, který vidí online

sdílejte tyto tipy dál a připomínejte lidem, že dezinformace existují všude na sociálních sítích.

Používání platforem pro prověřování / ověřování faktů.

Využívejte nástroje pro odhalování dezinformací ke sledování zmínek o daném sdělení nebo tématu

tyto nástroje mohou také pomoci identifikovat příznivce, kteří mají vliv ve svých online komunitách.

Očekávejte, že se znovu objeví stejný dezinformační narativ

dezinformace jsou často vytrvalé a je třeba je znovu a znovu vyvracet.

